

Айзък Азимов

Нежните хищници

От петнайсет години насам Хурианците се бяха установили на обратната страна на Луната.

Това бе нещо безпрецедентно, нечувано. Нито един Хурианец не е и сънувал, че ще остане там толкова дълго време. Групите за обеззаразяване бяха готови, очакваха от петнайсет години, готови да се спуснат незабавно през радиоактивните облаци и да спасят каквото можеше да бъде спасено от останките на оцелелите... Разбира се, срещу добро заплащане.

Но планетата през това време се завъртя петнайсет пъти около своето Слънце. Докато сателитът при всяко завъртане правеше около тринайсет обиколки около планетата. А ядрената война все не избухваше.

Атомните бомби бяха взривявани от огромните примати, надарени с разум, в различни точки на повърхността на планетата. Тогава стратосферата на планетата изведнъж се нажежаваше учудващо от радиоактивните отпадъци. Но война все не избухваше.

Деви-ен се надяваше горещо да бъде сменен. Той се явяваше четвъртият помощник-командир на тази колонизаторска експедиция (ако тя все още можеше да се нарича така след петнайсетгодишно отлагане на задачата) и бе доста доволен, че трябва да има и пети помощник. Сега, когато родният свят им изпращаше и архиадминистратор, за да проучва лично ситуацията, възможно бе съвсем скоро да го сменят. Чудесно!

Облечен в космическия си костюм, той стоеше на повърхността на Луната и си мислеше за дома, за Хуриа. Дългите му тънки ръце потръпваха неспокойно от тези мисли, сякаш боледуваха (инстинкт, натрупан от милиони години) по древните гори. Деви-ен бе останал само три стъпки висок. Онова, което се виждаше от него през прозрачната предна част на скафан-дъра му, бе черното набръчкано лице с месест, постоянно потръпващ нос. И на този фон се открояваше чисто бялата му малка заострена брадичка. А на гърба, точно по средата на костюма му, се открояваше подутина, в която на воля се ширеше късата му и здрава хурианска опашка.

Деви-ен намираще вида си за съвсем естествен, разбира се, но добре осъзнаваше разликата между Хурианците и останалите разумни същества в Галактиката. Единствено Хурианците бяха толкова дребни, единствено те имаха опашки, единствено те бяха вегетарианци... единствено те избегнаха неизбежната за другите атомна война, която разруши всички други известни интелигентни биологични видове.

Стоеше сред оградената равнина, която се простираше на толкова

много мили, че нейните изпъкнали и сводести краища (които на Хуриа биха се наричали кратер, ако бяха по-малки) не се виждаха отвъд хоризонта. В южния край на равнината, където винаги имаше някаква защита от преките слънчеви лъчи, бе издигнат град. Първоначално той приличаше на временен лагер, но с годините тук се заселиха жени, народиха се деца. И сега вече имаше училища и хидропонни съоръжения, големи резервоари за вода и всичко, каквото бе необходимо на един град в свят без въздух.

Каква нелепост! Всичко това заради една планета, която имаше ядрено оръжие, но не започна ядрена война.

Архиадминистраторът, който щеше да пристигне скоро, без съмнение щеше да зададе почти веднага същия въпрос, който Деви-ен си задаваше до изнемога.

Защо не избухна атомна война?

Деви-ен наблюдаваше тромавите Маувяни, които изравняваха повърхността за кацането, полагаха керамична основа, за да поглъща хиператомните тласъци с минимум неудобства за пътниците в кораба.

Дори и в космическите си костюми Маувяните сякаш излъчваха сила, но тя бе единствено силата на мускулите. Зад тях се виждаше една малка фигура на Хурианец, който им даваше нареждания, а хрисимите гиганти им се подчиняваха. Естествено бе да е така.

Маувянската раса измежду всичките гигантски примати, надарени с разум, плащаха таксите си по най-необичайния начин – разменната монета бяха самите те, а не материалните блага. Учудващо полезен данък, много по-добър от стоманата, от алуминия или от фините упойващи вещества.

Предавателят на Деви-ен предупреди, че има съобщение за него:

– Корабът вече се вижда, сър. Ще се приземи след около един час.

– Много добре – отговори Деви-ен. – Пригответе колата ми, за да ме откарате при кораба, колкото е възможно по-бързо след приземяването му.

Той не чувстваше, че в това няма нищо добро.

Архиадминистраторът пристигна, обкръжен от личната си свита, петима Маувяни. Всички те влезнаха в града вкупом – от двете му страни вървеше по един придружител, а тримата останали ги следваха. Петимата му помогнаха да съблече космическия си костюм, а после свалиха и своите костюми.

Слабо окосмените им тела, едрите им закръглени лица, носовете им с широки ноздри и плоските им скули бяха неприятни, но не всяваха

страх. Макар да бяха два пъти по-високи от Хурианците и двойно по-масивни, в очите им зееше пустота, имаше някакво покорство, послушание в начина, по който заставаха, в дебелиите им, леко приведени мускулисти вратове, в масивните им ръце, които висяха като безжизнени.

Архиадминистраторът ги освободи и те се отдалечиха заедно. Той не се нуждеше от тяхната защита, разбира се, но високият му пост изискваше да бъде съпровождан от петима Маувяни, това бе всичко.

По време на почти безкрайната церемония за „добре дошъл“ и докато се хранеха, не продумаха и една дума по работа. Когато почти наближи времето за сън, архиадминистраторът погали брадичката си и каза:

– Колко още трябва да чакаме тази планета, капитане?

Той бе видимо остарял. Космите по горните му крайници се бяха прошарили, а кичурите около лактите му бяха почти бели, както брадата му.

– Не мога да кажа, Ваше Височество – отговори Деви-ен покорно. – Те не следват предначертания път.

– Очевидно. Въпросът е защо не го следват. За Съвета е ясно, че вашите доклади обещават повече, отколкото дават. Вие говорите за някакви теории, но не разяснявате подробно за тях. На Хуриа вече се уморихме от всичко това. Ако ви е известно нещо, за което не сте ни докладвали, сега е време да го кажете.

– Трудно е да се докаже, Ваше Височество. Ние нямаме опит в шпионирането на хора в рамките на такъв продължителен период. Доскоро ние дори не наблюдавахме нещата, на които би трябвало да обръщаме внимание. Всяка година очакваме, че следващата година ще избухне ядрената война. Едва при моето ръководство започнахме да изучаваме хората по-внимателно. Все пак имаме известна полза от дългото чакане, изучихме някои от техните основни езици.

– Наистина ли? Без да се приземяваме на планетата им?

– Ние записахме редица техни радиосообщения с помощта на онези наши ракети, които проникват в планетарната атмосфера с изследователска цел – обясни Деви-ен. – Особено в по-ранните години. Настроих нашите компютри за работа съгласно техните езици и през последната година започнах да разбирам смисъла им.

Архиадминистраторът го наблюдаваше внимателно. Маниерите му бяха такива, че всяко откровено възклицание или учудване биха били прекалено разточителни:

– И научихте ли нещо интересно?

– Възможно е. Ваше Височество, но онова, което разбрах, е толкова странно, а последните събития са толкова нестабилни, че не посмях официално да спомена нищо в доклада си.

Архиадминистраторът разбра и каза сковано:

– Имате ли нещо против да обясните наблюденията си неофициално... само за мене?

– Бих се радвал – отзова се веднага Деви-ен. – Жителите на тази планета са, разбира се, по природа големи примати. Те се конкурират.

Събеседникът му въздъхна облекчено и облиза бързо носа си:

– Имам странното усещане – прошепна той, – че те може и да не са конкурентоспособни и че това... Но продължавайте, продължавайте.

– Те наистина се конкурират – увери го Деви-ен. – Много повече, отколкото можем да очакваме.

– Тогава защо нещата не вървят по реда си?

– Досега всичко върви както трябва, Ваше Височество. След обичайния дълъг инкубационен период те започнаха да се механизират. След което обичайните убийства сред големите примати се превърнаха в истинска разрушителна война. В резултат на последната широкомащабна война ядрените оръжия бяха усъвършенствани, но бойните действия приключиха ненадейно.

– И после? – кимна разбиращо архиадминистраторът.

– Много скоро след тази широкомащабна война трябваше да започне ядрена война и по време на тази война щяха да се развият бързо опустошителните ядрени оръжия, щяха да бъдат използвани по подобаващ за едрите примати начин, а населението за кратко време щеше да намалее до жалки гладуващи групички в един разрушен свят.

– Несъмнено, но нищо такова не се случи. Защо?

– Има една причина. Според мен тези хора след началото на механизацията са се развили до необичайно висока степен – обясни Деви-ен.

– И така да е – възрази другият. – Какво значение има това? Така би трябвало да стигнат до ядрените оръжия още по-бързо.

– Вярно е. Но след последната световна война те продължават да създават невероятни количества ядрени оръжия. Тревожен е този факт. Смъртоносният потенциал се увеличи още преди да има някакви шансове за началото на атомна война. Сега той е достигнал до такива количества, че дори големите примитивни интелигентни същества не смеят да рискуват.

– Но това е невъзможно – отвори широко малките си черни очи архиадминистраторът. – Не ме интересува колко са напреднали в

техническо отношение тези същества. Военната наука напредва устремно само по време на война.

– Вероятно в случая с тях тази истина не е валидна. Но дори и да беше, изглежда, че те и сега воюват. Не водят истинска война, но все пак е война.

– Не е истинска война, но все пак е война – повтори архиадминистраторът озадачен. – Какво означава това?

– Не съм много сигурен – Деви-ен размърда неспокойно носата си. – Тук моите старания да направя логичен извод от събрания материал съвсем не са задоволителни. На тази планета има нещо, което се нарича Студена война. Каквато и да е в своята същност, тя ги тласка бясно напред различни изследвания, но тя не включва пълно ядрено разрушение.

– Невъзможно е! – каза архиадминистраторът.

– Планетата я има – продължи Деви-ен. – И ние сме тук. Чакаме от петнайсет години.

Архиадминистраторът протегна дългите си ръце и ги кръстоса върху главата си, после направи същото с другите си крайници.

– Тогава остава само едно нещо – реши той. – Съветът обсъди възможността планетата да е достигнала до задънена улица, нещо като неблагоприятен мир, който продължава кратко време преди ядрената война. Нещо от рода на онова, което описахте, макар и никога да не е допускал причините, които вие изтъквате. Но то е нещо, което не можем да допуснем.

– Не можем ли, Ваше Височество?

– Не – в гласа му прозвуча болка. – Колкото по-дълго се намират в задънена улица, толкова по-голяма е вероятността големите примати да открият методите за междузвездни пътувания. Те ще се пръснат из Галактиката с цялата си мощ. Разбирате ли?

– Тогава?

Архиадминистраторът притисна още по-силно глава между крайниците си, сякаш не искаше да чуе какво ще каже самият той. Гласът му бе малко приглушен:

– Ако успеят да задържат равновесието, ние трябва да ги поразклатим, капитане. Трябва да ги бутнем.

Стомахът на Деви-ен се разбунтува и той изведнъж усети вкуса на погълнатата вечеря отново в гърлото си.

– Да ги блъснем ли, Ваше Височество? – той не поиска да проумее тези думи.

– Трябва да им помогнем да започнат ядрена война – заяви

безкомпромисно архиадминистраторът. Сега и той доби също толкова нещастен вид, както Деви-ен. – Длъжни сме! – промълви той.

– Но как може да се направи такова нещо, Ваше Височество – едва проговори Деви-ен.

– Не зная как... И не гледайте към мене така. Решението не е мое, а на Съвета. Несъмнено вие разбирате какво би могло да се случи в Галактиката, ако големите разумни примати навлезнат в Космоса с пълна сила. Ако ядрената война не ги укроти.

Деви-ен потрепера при тази мисъл. Цялата тази борбеност щеше да се разпилее из Галактиката.

– Но как се започва ядрена война? – настояваше да разбере Капитанът. – Как се прави тя?

– Да ви кажа не зная. Но трябва да има някакъв начин. Навярно а-а с някакво послание, което да им изпратим или а-а-а с дъждовна буря. Имаме големи възможности благодарение на техните природни дадености...

– И как тези неща биха предизвикали ядрена война? – не се впечатли особено Деви-ен.

– Може и да не я предизвикат. Споменах ги само като пример. Но големите примати непременно знаят как. В края на краищата те са тези, които започват ядрена война в съвременни условия. Техните мозъци са моделирани така, че да знаят. Съветът стигна до това решение.

Деви-ен усети тихото шумолене от потупването на опашката си по стола. Опита се да го спре, но не успя.

– Какво решение, Ваше Височество?

– Да уловим един от големите примати. Да го отвлечем.

– Някой дивак ли?

– В настоящия момент на планетата съществува само такъв вид. Разбира се, че някой дивак.

– И какво очаквате да ни каже?

– Няма значение, капитане. Щом се разприказва достатъчно за каквото и да било, изследванията на неговата интелектуална дейност ще ни дадат отговора.

Деви-ен отдръпна назад глава, доколкото му бе възможно, и я сгуши между лопатките си. Кожата под мишниците му потръпваше от отвращение. Един голям дивак от големите примати! Опита се да си го представи след шокиращите последици от вероятна ядрена война, непроменен от цивилизационното влияние на Хурианското евгенично развъждане.

Архиадминистраторът не се опита да прикрие факта, че изпитва същото отвращение, но каза:

– Ще трябва вие да водите експедицията по залавянето, капитане. То е за доброто на Галактиката.

Деви-ен бе виждал планетата редица пъти, но винаги, когато ракетата се завъртеше около Луната и светът изникваше пред очите му, някаква непоносима носталгия по дома изпълваше сърцето му.

Планетата бе красива, по размери и характеристика приличаше на самата Хуриа, само че бе по-дива и по-величествена. Видът ѝ, след пустинната Луна, наподобяваше цвят.

Помисли си колко ли други планети има като нея. Колко ли са те, имайки предвид разказите на различните наблюдатели, които съобщават за смяна на сезони в такъв порядък, който би могъл да бъде изтълкуван единствено като резултат от изкуственото отглеждане на растения. Колко ли пъти ще се ражда денят за в бъдеще, когато нивото на радиоактивност в стратосферата на една от тези планети започне да се увеличава? Когато заселниците ще трябва да бъдат прогонени наведнъж?

Като на тази планета...

Картината бе направо патетична заради онази самонадеяност, с която Хурианците пристъпиха на нея за първи път. Деви-ен би могъл да се изсмее на онези първоначални доклади, ако той самият сега не бе хванат в капана на собствения си проект. Техните изследователски кораби се движеха близо до планетата, за да събират географски данни, да определят населените центрове. Отбелязаха ги, разбира се, но какво значение имаше това? Ето, всеки момент ще избухне последният взрив, мислеха си те.

Всеки момент... Но годините минаваха безрезултатно и корабите се носеха в Космоса, ако не искаха да предизвикат подозрения, и се връщаха.

Корабът на Деви-ен сега можеше да събуди подозрения. Екипажът едва владееше нервите си заради неприятния характер на мисията им. Никакви уверения на Капитана, че на големите примати няма да им бъде причинена вреда, не можеха да ги успокоят. Въпреки всичко, те не бяха в състояние да ускорят хода на събитията. Трябваше да се приземят върху някакъв доста пустинен и необработен участък. С дни не смееха да се приближат на височина по-малка от десет мили, защото екипажът ставаше още по-нервен. Само вечно безчувствените Маувяни

оставаха спокойни.

После видяха някакво същество – съвсем само върху неравна местност, то държеше някакъв дълъг предмет в едната си ръка, на гърба си имаше вързоп.

Приземиха се тихо, със свръхзвукова скорост. Управлението пое самият Деви-ен. Козината му бе настръхнала.

Преди да хванат съществото, го чуха да произнася два отчетливи звука, които бяха записани в паметта на техните компютри.

Първия уловиха с помощта на директния телемайлк, когато големият примат забеляза кораба им току над себе си. Той звучеше така: „Господи! Летяща чиния!“

Деви-ен разбра втората фраза. Така големите примати наричаха корабите на Хурианците в онези безгрижни години.

Втората забележка записаха, щом взеха дивото същество на борда. То се бореше с удивителна сила, но така и не можеше да направи нищо в железната хватка на невъзмутимите Маувяни.

Капитанът, задъхан и с потръпващи ноздри, се отправи да го посрещне. Съществото (чието неприятно безкосмено лице се бе омазило от някакъв секрет) зина: „Свети Толедо, маймуна!“

И от тази фраза Деви-ен разбра само втората част. Думата се отнасяше за дребни примати. Тя бе от един от основните езици на планетата.

Дивото същество бе почти неукротимо. Искаше се безгранично търпение, преди да могат да му заговорят смислено. В началото то издаваше само крясъци. Усети почти веднага, че лети над Земята, и онова, което за Деви-ен бе вълнуващо преживяване, за него не означаваше нищо подобно. Говореше непрекъснато за потомството и за женската си.

(Те си имат жени и деца, помисли си Деви-ен, обзет от състрадание. И понеже всичките са големи примати, ги обичат по свой начин.)

После се наложи да му внушат, че Маувяните, които го държаха, пазеха го и не му даваха да буйства, няма да му причинят никакво зло.

(На Деви-ен му призля от мисълта, че едно интелигентно същество е способно да нарани друго. Трудно бе да разговарят на тази тема, дори само за да отбележат, че такава вероятност не съществува. Съществото от планетата подхранваше колебанието си с голяма доза подозрителност. Такива бяха големите примати.)

На петия ден, вероятно от изтощение, земното създание се умълча за доста дълго време. Приказваха си в стаята на Деви-ен, когато

изведнъж то се разлюти отново. Тогава Хурианецът му обясни, че очакват ядрена война.

– Очаквате! – извика съществото. – Кое ви дава такава увереност, че ще избухне война?

Деви-ен не беше сигурен, разбира се, но отговори:

– Винаги някъде избухва ядрена война. Нашето желание е да ви помогнем впоследствие.

– Да ни помогнете впоследствие – думите му прозвучаха несвързано, големият примат заръкомаха яростно и Маувяните, които го удържаха, трябваше още веднъж да се намесят внимателно и да го отведат.

Деви-ен въздъхна. Думите, произнасяни от съществото, се трупаха. Може би специалните машини щяха да ги дешифрират. Неговият собствен безпомощен мозък не можеше да проумее нищо от тях.

Междувременно земното създание вече не изглеждаше така свежо и престана да буйства. По тялото му почти нямаше косми – факт, който наблюденията отдалеч не бяха разкрили, защото дивите големи примати покриваха телата си с други кожи. Причината бе или за да се стоплят, или заради инстинктивното отвращение на самите примати от безкосмената им кожа. (Темата можеше да се окаже интересна за разговор. Изчисленията в областта на мозъчната дейност можеха да им дадат също толкова информация от един набор от думи, колкото и ДРУГ.)

Странно как, но по лицето на съществото започнаха да никнат косми, много по-гъсти и по-тъмни, отколкото по лицето на Хурианеца.

Но най-важният факт си оставаше този, че то не буйстваше вече. Отслабна, защото не се хранеше добре. А ако го държаха затворено дълго време, имаше вероятност здравето му да се разклати. Деви-ен не искаше да се чувства отговорен за влошеното му здраве.

На следващия ден големият примат изглеждаше съвсем спокоен. Заговори с желание и почти веднага се насочи към темата за последиците от ядрената война. (Тя привлича неимоверно мозъка на големия примат, помисли си капитанът.)

– Ти каза, че винаги избухвали ядрени войни? Това означава ли, че има и други народи освен вашите и моите... и техните? – съществото показва Маувяните.

– Има хиляди интелигентни видове, които живеят на хиляди светове. Стотици хиляди – отговори Деви-ен.

– И навсякъде стават ядрени войни?

– Навсякъде, където е достигнато определено развитие на техниката. Навсякъде освен при нас. Ние бяхме различни. При нас нямаше конкуренция. Ние имаме инстинкт за обединяване.

– Искаш да кажеш, че ще избухне ядрена война, но вие нищо не правите, за да я предотвратите?

– Ние правим – Деви-ен го заболя. – Разбира се, че правим. Стараем се да ви помогнем. В ранната история на моя народ, когато за пръв път овладяхме междузвездните пътувания, ние не проумявахме големите примати. Те отхвърляха нашите опити да се сприятелим и ние се отказахме. После открихме светове, които бяха осяени с радиоактивни развалини. Най-накрая открихме един свят, който бе в процес на ядрена война. Бяхме ужасени, но не можехме да направим нищо. Малко по малко се научихме как трябва да действаме в такива случаи. Сега сме готови да окажем помощ на всеки свят, който разкрием, и разберем, че е потенциална сцена на ядрена война. Имаме в готовност оборудване за обеззаразяване и евгенични анализатори.

– Какво е това „евгенични анализатори“?

Деви-ен построи фразата по друг начин, с думите, които му бяха известни от езика на диваците. Този път обясни внимателно:

– Ние направляваме чифтосването и стерилизацията, за да премахнем, доколкото е възможно, конкуренцията сред оцелелите хора.

За миг си помисли, че съществото отново ще се озлоби.

Но вместо това другият каза с равен глас:

– Искаш да кажеш, че ги правите покорни, като тези неща? – той отново посочи Маувяните.

– Не. Не. Те са съвсем различни. Просто правим така, че оцелелите да изпитват удоволствие от спокойното, от неагресивното общество под нашите напътствия. Иначе те се самоунищожават, иначе те отново биха се самоунищожили.

– И как се справяте?

Деви-ен изгледа съществото колебливо. Необходимо ли беше наистина да обясни най-голямото удоволствие от живота?

– Не се ли радваш, когато помагаш на някого?

– Хайде, хайде. Без тия. Каква е твоята полза?

– Разбира се, Хуриа получава своя дял.

– Ха!

– Заплащането за спасяването на отделните видове е съвсем справедливо нещо – протестира Деви-ен. – Има разходи, които трябва да бъдат погасени. Налозите не са големи и са съобразени с природата на

планетата. Може да се изразява в годишна доставка от дървен материал за световите, в които има гори; други плащат в манганови соли. Светът на тези Маувяни е беден откъм суровини и те сами ни предложиха да изпращат при нас свои хора за помощници. Те са изключително силни, по-силни и от големите примати. Ние им даваме напълно безболезнени антицеребрални лекарства...

– За да ги направите зомбита?

Девин се досети за значението на думата и отговори спокойно:

– В никакъв случай. Само за да останат и те доволни от своята роля на лични служители и за да забравят за известно време домовете си. Не искаме да са нещастни. Те са разумни същества!

– И какво бихте направили със Земята, ако при нас стане война?

– Вече петнайсет години се опитваме да решим. Вашият свят е много богат на желязо, развил е силна стоманена индустрия. Според мен вашата такса би трябвало да се измерва със стомана – въздъхна Девин. – Но в този случай приносят няма да е само наш, поне така си мисля аз. Ние вече чакаме десет години повече от уреченото време.

– Колко раси ви плащат за такава помощ?

– Не зная точно колко са. Със сигурност са повече от хиляда.

– Значи вие сте малките господари на Галактиката, така ли? Хиляда светове се самоунищожават, за да увеличават вашето благосъстояние. Вие също сте различни, както казваш – дивакът повиши глас, който заплашваше да стигне до крясък. – Вие сте хищници.

– Хищници ли? – запита Девин, старайки се да проумее думата.

– Храните се с мърша. Птици, които очакват някое бедно животинче да умре от жажда в пустинята, а после идват да се натъпчат с месата им.

Девин усети, че му прилошава, щеше да припадне от картината, в която му бе отредило място съществото.

– Не, не, ние помагаме на отделните видове – успя да отговори той с отпаднал глас.

– Вие като лешоядите очаквате да стане война. Щом искате да помагате, тогава предотвратете войната. Недейте да спасявате само оцелелите. Спасете всички.

– Как да предотвратим войната? – капитанът усети, че чак опашката го засърбя от неочаквано вълнение. – Би ли ми казал това? (Какво друго бе предотвратяването на война ако не обратният процес на предизвикването на война? Изследвай единия процес и непременно ще проумееш другия.)

Но дивакът се разколеба. Накрая каза:

– Хайде започвай да говориш. Обясни ми.

Деви-ен се почувства дълбоко разочарован. Но това не му помогна. Освен това...

– Да се приземим сред вас е почти невъзможно – козината му настърхна при мисълта, че може да се окаже сред милионите необуздани диваци.

Вероятно отвращението, което се четеше по лицето на Деви-ен, бе толкова силно и не можеше да бъде объркано с нищо друго, че дивакът го разбра независимо от бариерата между видовете. Опита се да се хвърли към Хурианеца, но един от Маувяните го сграбчи направо във въздуха и го укроти, без никакво видимо усилие на бицепсите си.

– Не – закрещя дивакът. – Стой тук и ще видиш! Лешояди! Лешояди! Лешояди!

Минаха няколко дена, преди Деви-ен да дойде на себе си и да се срещне отново с дивака. Архиадминистраторът за малко не сринва авторитета му, когато му заяви твърдо, че няма достатъчно данни за пълни анализи на умствените възможности на тези диваци.

– Със сигурност са събрани доста точно, за да вземем някакво решение по нашия въпрос – заяви уверено капитанът.

Носът на архиадминистратора потръпна и розовият му език бавно го облиза.

– Вероятно става дума за какво да е решение. Аз не мога да му се доверя. Ние си имаме работа с доста необичайни видове. Вече го разбрахме. Не можем да си позволим никакви грешки. Едно е ясно. Срещнахме се с високоинтелигентен представител на този вид. Освен... освен ако не ни показва средните възможности на своята раса – архиадминистраторът изглеждаше разтревожен от тази мисъл.

– Съществува ми нарисувана една ужасяваща картина на онази... онази птица... която... – Деви-ен не можа да изрече онази дума.

– Лешояд – каза я архиадминистраторът.

– Този образ представя цялата ни мисия в погрешна светлина. Оттогава не мога да спя, не мога да се храня. Всъщност, мисля, че се налага да ви помоля да ме освободите...

– Не и докато не завършим онова, за което сме дошли – заяви непреклонно архиадминистраторът. – Да не мислите, че аз харесвам вида на лешояди... Вие сте длъжни да съберете повече данни.

Най-накрая Деви-ен кимна, знак на съгласие. Естествено, че разбърше каква е задачата им. Архиадминистраторът не желаше вече да

предизвиква ядрена война, както всеки друг Хурианец. Той отлагаше момента на решението доколкото бе възможно.

Деви-ен се настрои за още една среща с дивака. Тя се оказа напълно непоносима и този път вече последна.

Дивакът имаше синини по лицето. Изглежда, отново се бе противопоставил на Маувяните. Явно беше, че е станало точно така. Беше го правил безброй пъти, а Маувяните, независимо от най-искрените им желания да не го нараняват, понякога неволно оставяха синини по тялото му. Всеки би очаквал дивакът да проумее колко се стараят гигантите да не му причиняват зло и да го укротяват. Вместо това се получаваше обратното – убедителните им действия да го запазят, предизвикваха в него още по-голямо съпротивление.

(Тези големи примати са жестоки, жестоки, мислеше си с тъга Деви-ен.)

Повече от час водиха безобиден разговор. Но изведнъж дивакът запита с войнствена интонация:

– От колко време казваш, че сте тук, вие – някакви си същества?

– Петнайсет ваши години – отговори Деви-ен.

– Всичко си отива на мястото. Първите летящи чинии са били забелязани веднага след Втората световна война. И колко е това преди ядрената война?

– Де да знаехме – отговори веднага напълно искрено капитанът, но изведнъж млъкна.

– Мислех, че ядрената война е неизбежна – продължи дивакът. – Миналия път ми каза, че сте чакали десет години повече от предвиденото. Очаквали сте войната да избухне преди десет години, нали?

– Не мога да обсъждам тази тема.

– Така ли? – изкрещя дивакът. – И какво смятате да правите? Колко още ще чакате? А защо да не я подкокоросате малко? Недейте да чакате просто така, лешояди такива. Вземете да подпалите една война!

Деви-ен скочи:

– Какво говориш?

– А защо иначе ще стоите и ще чакате, вие сган... – и той избълва няколко напълно неразбираеми за Хурианеца думи, а после продължи задъхан: – Нали така правят лешоядите, когато някое бедно нещастно животно или човек, може би, се мъчи прекалено дълго преди смъртта си? Тях не ги съдържа. Спускат се с кръжено надолу и изкълват очите му. Чакаат го да остане без сили и го бутат още докато прави последната си крачка.

Деви-ен нареди да го изкарат веднага и се върна в спалнята си. Няколко часа му се повръщаше. Не можа да заспи нито тогава, нито през нощта. Думата „лешояд“ пишеше в ушите му, а последната картина, описана от дивака, се люлееше пред очите му.

– Ваше Височество – заговори уверено Деви-ен, – аз не мога повече да разговарям с дивака. Ако са ви нужни още данни, вече не съм в състояние да ви помогна.

Архиадминистраторът имаше измъчен вид:

– Зная. Онези лешояди... Много е тежко да се приеме. Но все пак сте забелязали, че него тази мисъл изобщо не го докосва. Големите примати имат имунитет към такива неща, задебели, коравосърдечни са. Това е част от техния начин на мислене. Ужасно.

– Не мога да ви дам повече никакви данни.

– Няма нищо. Разбирам ви... Освен това всеки следващ шрих само затвърждава предварителния отговор. А отговорът, който аз избрах, е условен. Поне искрено се надявах, че е условен – той зарови глава между посивелите си крайници. – Ние си имаме начин да предизвикаме тяхната ядрена война.

– О? Какво трябва да се направи?

– Нещо много просто. Нещо, за което никога не съм се сещал. Нито пък вие.

– Какво е то, Ваше Височество? – капитанът усети страх.

– Онова, което запазва мира тук, е, че нито една от двете почти равностойни страни не смее да поеме отговорността за началото на войната. Но ако едната страна се реши, така или иначе, другата... ами, да го кажем направо... ще отвърне по същия глупав начин.

Деви-ен кимна в знак на съгласие.

– Ако на територията на която и да е от двете страни избухне дори една ядрена бомба – продължи архиадминистраторът, – жертвата ще си помисли веднага, че другата е изстреляла смъртоносното оръжие. Те ще осъзнаят, че не могат повече да стоят в очакване на още атаки. Играта на глупаци ще продължи няколко часа, другата страна веднага ще откликне. И в продължение на няколко седмици всичко ще е свършило.

– Но как ще накараме едната от страните да хвърли тази бомба?

– Няма да го правим, капитане. В това е цялата работа. Ние сами ще хвърлим първата бомба.

– Какво? – олюля се Деви-ен.

– Това е. Изчисли му ума на големия примат и този отговор сам се набива в главата ти.

– Но как така?

– Ние правим бомби. Много е лесно. Изпращаме я надолу с ракета и тя пада в някое населено място...

– Населено?

Архиадминистраторът извърна погледа си и отговори мрачно:

– В противен случай каузата е загубена.

– Разбирам – промълви Деви-ен. И започна да си представя лешоядите, не можеше да ги прогони от съзнанието си. Представяше си големи скални птици (подобни на малките безобидни летящи същества на Хуриа, но невъобразимо големи), с оголени крила и дълги човки като остриета на ножове, кръжат, спускат се на земята и изкълват умиращите очи.

Капитанът покри очите си и заговори с разтреперан глас:

– Кой ще е пилотът на кораба? Кой ще хвърли бомбата?

– Не зная – гласът на архиадминистратора не беше по-решителен от този на сънародника му.

– Аз няма да го направя – каза Деви-ен. – Няма Хурианец, който да се съгласи, каквато и да е цената.

– Навярно ще трябва да наредим на Маувяните – полюшваше се напред-назад архиадминистраторът отчаян.

– Кой би могъл да им нареди такова нещо?

– Ще призова Съвета – въздъхна тежко другият. – Възможно е да имат всичките данни. Сигурно ще предложат нещо.

И така след малко повече от петнайсет години Хурианците демонтираха своята база на невидимата страна на Луната.

Нищо не бе направено. Големите примати на планетата не подпалиха война, вероятно никога нямаше да го направят.

Независимо от бъдещия ужас, който можеше да ги сполети, Деви-ен бе неописуемо щастлив. Нямаше смисъл да мисли за бъдещето. Нали сега се махаше от най-ужасния от всички ужасяващи светове.

Наблюдаваше как Луната се смалва до една малка светеща точица заедно с планетата и със самата Слънчева система, докато всичкият този кошмар се изгуби сред необятния звезден космос.

Едва после почувства лекота. Едва после усети първото леко угриzenie, че това можеше и да се случи.

– Всичко това можеше да се случи, ако имахме повече търпение – обърна се той към архиадминистратора. – Те според мене вървяха към ядрена война.

– Съмнявам се. Мозъчните анализи на...

Архиадминистраторът замълча и Деви-ен го разбра. Дивакът бе върнат на своята планета почти без никакви наранявания. Събитията от изминалите седмици бяха изтрети от паметта му. Оставиха го до малко населено място, където го намериха. Близките му бяха решили, че е изчезнал. После щяха да потърсят причината за отслабването му, за синините, загубата на паметта и лишенията, които е претърпял.

Но раната, която той му нанесе...

Ако не бяха го довели на Луната... Можеха да се примирят с мисълта за предстоящата война. Да помислят как да хвърлят една бомба, да изработят някакъв индиректен начин, управляема система за пускането на бомбата.

Онази картина с лешоядите, която им нарисува само с думи дивакът, спря всичко. Тя съсипа Деви-ен и архиадминистратора. Когато всички данни бяха изпратени на Хуриа, ефектът от тях повлия видимо и на самия Съвет. Скоро след това пристигна заповедта да разформироваат базата.

– Никога повече няма да взема участие в колонизация – заяви Деви-ен.

– На никого от нас, изглежда, няма да ни се наложи – каза печално архиадминистраторът. – Диваците от онази планета ще се появят и с големите женски и мъжки примати, със своето мислене ще се пръснат из Галактиката. Това ще означава край на... на...

Деви-ен усети сърбеж в носа. Краят на всичко, на всичкото добро, което Хуриа направи в Галактиката, на всичкото добро, което можеше да продължи да прави и в бъдеще.

– Длъжни бяхме да хвърлим... – каза той, но не довърши мисълта си.

Какъв смисъл имаше да го казва? Те не могат да хвърлят бомба върху цялата Галактика. Ако можеха, щяха да бъдат пълно копие на големите примати и тяхното мислене, а има още по-лоши неща от обикновената смърт на всичко, което живее и умира.

Деви-ен си спомни за лешоядите.

КРАЙ

© 1957 Айзък Азимов

Isaac Asimov
The Gentle Vultures, 1957

Източник: <http://sfbg.us>

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/1184>]